

Inklusiewe groei, 'n integrale deel van 'n inklusiewe ekonomie

Arno J. van Niekerk

Arno J. van Niekerk, Departement Ekonomie en Finansies, Universiteit van die Vrystaat

Opsomming

Die wêreld ekonomie het moontlik so onvolhoubaar geword dat dit gevaarlik is vir die lewe op aarde. Die meerderheid mense ly weens erge ekonomiese ongelykheid (uitsluiting) en die omgewing ly onder 'n skrikwekkende tempo van hulpbronnuitputting. Die heersende tipe kapitalisme het 'n ernstige kortsluiting: 'n wanbalans tussen verhoogde ekonomiese interafhanklikheid deur globalisering en toenemende isolasie/uitsluiting.

Om die ekonomie beter te belyn met volhoubaarheid beklemtoon hierdie artikel ekonomiese insluiting; vir oorlewing, maar ook vir die ware potensiaalontsluiting van die ekonomie en florerende, kollektiewe welstand. Gegewe die ekonomiese sterk invloed op sosiale organisering, kan insluiting die broodnodige balanseerfaktor word om die kortsluiting te oorbrug. Konsepte soos 'n inklusiewe ekonomie en inklusiewe groei word in hierdie artikel ondersoek as deel van die ontwikkeling van 'n teoretiese raamwerk. 'n Konseptuele en teoretiese ontleding is die eerste doel van die studie, terwyl die tweede doel is om die verband tussen 'n inklusiewe ekonomie en inklusiewe groei te ondersoek. Onderliggend is die motivering om hierdie vraag te stel: Gaan die ekonomie in wese oor geld of mense?

Die navorsingsmetode behels 'n sistematiese literatuuroorsig in die konteks van volhoubaarheid en die strukturele/sistemiese veranderinge wat nodig is in die ekonomie. 'n Sleutelbevinding is dat ekonomiese insluiting 'n wesenlike bydrae lewer om nuwe ekonomiese rigting te gee – tot voordeel van menslike welstand en 'n gesonde biosfeer. Inklusiewe groei word bevind 'n deurslaggewende katalisator te wees vir hierdie oorgang.

Die sinergie tussen 'n inklusiewe ekonomie en inklusiewe groei help die ekonomie om hoër doelwitte te stel: beter groei (waardeskepping word bv. los gemaak van hulpbronverbruik); beter lewensgehalte vir almal; en 'n meer moreel-verantwoordelike ekonomie (regverdig en billik).

Vir die ekonomie om dus sy ewewig te herstel, moet dit ekonomiese vooruitgang balanseer met sosiale gelykheid en ekologiese pariteit. Soos die artikel bevind, lê die antwoord in produktiewe ekonomiese insluiting.

Trefwoorde: ekologiese bewaring; ekonomiese volhoubaarheid; inklusiewe ekonomie; inklusiewe groei; lewensgehalte

Abstract

Inclusive growth, an integral part of an inclusive economy

The global economy may have become so unsustainable that it poses a danger to life on Earth. The majority of people suffer from severe economic inequality (exclusion), while the environment endures a terrifying rate of resource depletion. The prevailing form of capitalism suffers from a critical imbalance: increased economic interdependence through globalisation coexists with rising isolation and exclusion. This article argues that economic inclusion is essential for sustainability, unlocking the economy's true potential, and fostering collective well-being. By examining the concepts of an inclusive economy and inclusive growth, the study develops a theoretical framework to address these challenges. It reveals that aligning the economy with sustainability necessitates economic inclusion, not only for survival but also for unlocking the economy's full potential and fostering collective well-being. Given the economy's strong influence on social organisation, inclusion can serve as a crucial balancing factor to bridge the shortcoming or imbalance mentioned above. The study's first goal is a conceptual and theoretical analysis, while the second goal is to examine the relationship between an inclusive economy and inclusive growth. Underlying this is the fundamental question: Is the economy ultimately about money or people?

The research methodology involves a systematic review of literature and qualitative analysis of existing sources on economic sustainability and the necessary structural/systemic changes needed in the economy. A key finding is that economic inclusion significantly contributes to reorienting the economy towards human well-being and a healthy biosphere, with inclusive growth acting as a critical catalyst for this transition. The synergy between an inclusive economy and inclusive growth enables the economy to pursue higher objectives: improved growth (where value creation is decoupled from resource consumption), enhanced quality of life for everyone, and a more morally responsible economy characterised by fairness and equity. To restore its equilibrium, the economy must balance economic progress with social equity and ecological parity – with productive economic inclusion identified as the key factor for such a realignment.

The terms *inclusive growth* and *inclusive economy* are frequently used in policy documents and the media, often without sufficient understanding. Their prominence has increased following their adoption by the United Nations (UN) in its 2015 framework for Sustainable Development Goals (SDGs). The UN considers both concepts essential for achieving sustainable development by 2030, with eight of the seventeen goals directly related to either inclusive growth or an inclusive economy. These goals emphasise fair access to resources, opportunities, and economic benefits, as well as reducing inequalities and promoting social inclusion. However, the meaning of these terms is multifaceted and continuously evolving. The study aims to clarify the inherent meanings of an inclusive economy and inclusive growth and to explore how inclusive growth builds an inclusive economy.

The pursuit of an inclusive economy is not merely a positive endeavour but a crucial aspect of our existential challenge. The world is overusing its resources significantly, and there is extreme inequality in resource distribution. This trajectory poses a catastrophic crisis unless urgent change occurs. Inclusivity is considered a potential solution to this crisis and offers concrete goals in the face of climate change. It is important to note that inclusivity in this context refers to productive inclusion, enabling more people to add value to the economy, rather than inclusion for its own sake (resulting in free-riding).

The fundamental purpose of the economy is to organise society by allocating tasks and resources to create prosperity for the well-being (quality of life) of all. To help facilitate the reorganisation of the economy to become more sustainable, the inclusive economy aims to prevent social exclusion and stimulate productive inclusion. An inclusive economy seeks to restore the original purpose of the economy: organising society for collective well-being, where the market serves as an effective instrument for resource distribution and wealth creation to protect this well-being. This does not imply complete economic equality but rather fair economic equity based on people's contributions to the economy.

The theoretical framework for an inclusive economy integrates mainstream (neoclassical and Keynesian) and heterodox (institutional and ecological) economic theories. Inclusive economic theory aims to bridge the gap in economic science regarding individual and collective economic behaviour, motivation, and outcomes. An integrated framework consisting of idealistic neo-classical theory, realistic neoclassical theory, and neorealistic economics is used to combine these different theoretical streams, offering a broader and more realistic approach to economic analysis and policymaking. Inclusive economic theory explores the limitations of neoclassical and neorealistic paradigms to draw valid conclusions about real economic behaviour and provide inclusive guidance when these theories do not align with observed behaviour. The goal is not just to increase the status of social concerns in economic policymaking but to develop an integrated economic theory as a guiding framework for individual, social, and environmental realities in an inclusive economy.

Wealth creation solely left to the market has consequences, such as imbalances between producers maximising profits, and consumers not having the same drive to maximise utility. The recognition that inconsistency and irrationality are part of economic processes, alongside self-interest, is crucial. While perfect rationality is an ideal, a more collaborative framework is needed where consumers maximise utility and producers maximise profits within a shared goal of wealth creation that benefits all, which is the essence of true economic progress. In this way, inclusive economic theory provides deeper insights into causes and offers the potential for better policymaking by considering a combination of the three paradigms to understand individual and social behaviour. The role of economic theory, especially inclusive economic theory, is to accurately decipher complexities and develop targeted interventions grounded in reality. This includes behaviours like transcendental awareness and healthy communality, which can improve well-being.

The inclusive economic theory offers an alternative paradigm that reorients (not replaces) neo-classical and neorealist theories. This restores the original purpose of the economy, leading to a reconsideration of neoliberal supercapitalism, which remains trapped in Enlightenment idealism. The need for greater realism and broader inclusion in economic theory (and practice) has become crucial. This inclusion involves both biocentric ethics and shared community values. The emphasis is on ethically constrained optimisation in the context of shared collectivist ideals. The inclusive economic approach offers a revaluation and reorientation of the dominant neoclassical

economy and develops realistic alternatives to conventional capitalism and socialism (both growth-dependent economies). It introduces a shift in emphasis from a money-driven economy to an economy focused on real-life resource management. The latter includes a revised measure of sustainable economic well-being within a value-based framework for the economy. Research found that societies that optimise collective utility, separate from each individual optimising their own utility, fare the best. Inclusive economic theory makes collective well-being, not just growth, a central focus, bringing the economic model closer to sustainable economic progress. As such, economic growth must become inclusive.

The need to introduce the inclusive principles of shared responsibility, collective well-being, and collaborative productivity as balancing building blocks for a truly sustainable economy is rapidly increasing. The importance of creating a more inclusive, albeit non-centralised, economic order should be seen as simply the next logical step in the evolution of economic progress. Inclusive economic growth is central to this progression. Sustainable economic growth requires inclusive growth. The latter signifies a rate of growth that can be sustained without sacrificing future economic growth for short-sighted, short-term economic gains, as this can cause significant economic problems and financial crises. Inclusive growth is a multidimensional understanding of growth, departing from one-dimensional thinking (e.g., only GDP growth). In contrast to the vertical trickle-down structure of the traditional growth-driven economy, inclusive growth follows a horizontal structure. It functions as a network that builds a buffer against external shocks through a system of nodes to avoid spillover effects and systemic risk (a domino effect). It favours low-impact production processes, small-scale economic development, and the drastic reduction of waste. When growth is inclusive, relationships within the human economy are valued and not sacrificed in exchange for a mere consumption experience.

Inclusive growth thus represents a new kind of growth that provides a true definition of what a healthy economy is. When growth is truly inclusive, sustainable development will be a natural consequence. This means optimally utilising every productive component in the production process through inclusion, not exclusion/filtering. It opens the way for a faster rise in the well-being of the poor compared to the non-poor. It also minimises the negative external effects associated with growth, which, in the long term, weakens a country's trade competitiveness. This organic expansion-growth increases the likelihood that export income will grow faster than import costs due to the added diversification of a country's economy. Inclusive growth positively disrupts supercapitalism and redirects focus away from socialist economic alternatives. Hence, an inclusive economy realigns the machinery of the economy by placing human dignity and collective well-being at the centre of the growth process. This is the significance of an inclusive economy in a time when new models for true economic progress are desperately sought.

Keywords: ecological conservation; economic sustainability; inclusive economy; inclusive growth; quality of life

1. Inleiding

Daar word dikwels in beleidsdokumente en in die algemene media na terme soos *inklusiewe groei* en 'n *inklusiewe ekonomie* verwys sonder voldoende kwalifikasie of begrip. Dit het waarskynlik sy oorsprong die afgelope dekade ná die gebruik van hierdie terme deur die Verenigde Nasies (VN) in sy 2015-raamwerk vir Volhoubare Ontwikkelingsdoelwitte (SDG's).

Albei hierdie terme (en in wese, prosesse) word deur die VN beskou as sentraal tot die bereiking van volhoubare ontwikkeling teen 2030 (Verenigde Nasies 2024). Meer spesifiek, hou agt van die 17 doelwitte direk verband met hetsy inklusiewe groei of 'n inklusiewe ekonomie. In doelwitte een (Geen armoede), vier (Gehalteonderwys), vyf (Geslagsgelykheid), agt (Goeie werk en ekonomiese groei), 10 (Vermindering van ongelykhede), 11 (Volhoubare stede en gemeenskappe), 16 (Vrede, regverdigheid en sterk instellings) en 17 (Vennootskappe vir die doelwitte) word spesifiek van ten minste een van die twee terme melding gemaak.

Tereg beklemtoon die SDG's aspekte wat deel is van inklusiewe groei en 'n inklusiewe ekonomie, naamlik die noodsaaklikheid van billike toegang tot hulpbronne, geleenthede en ekonomiese voordele, sowel as die belangrikheid van die vermindering van ongelykhede en die bevordering van sosiale insluiting. Tog bestaan hierdie twee terme uit heelwat meer eienskappe én evolueer hulle met rasse skrede (Dörffel en Schuhmann 2022). Daarom is die navorsingsvraag: Wat is die inherente betekenis van 'n inklusiewe ekonomie en inklusiewe groei, en hoe bou inklusiewe groei 'n inklusiewe ekonomie? Die doel van hierdie studie is tweeledig: (i) om duidelikheid te verskaf betreffende die aard en betekenis (konseptueel) van inklusiewe groei en 'n inklusiewe ekonomie; en (ii) om die verband tussen inklusiewe groei en 'n inklusiewe ekonomie te ondersoek met inbegrip van hul dieperliggende kenmerke.

Die metode van ondersoek behels 'n sistematiese literatuurstudie en kwalitatiewe navorsingsoorsig van bestaande bronne. Die bydrae lê eerstens in die ontwikkeling van 'n teoretiese raamwerk vir 'n inklusiewe ekonomie en tweedens in die ontleding van die unieke verband tussen inklusiewe groei en 'n inklusiewe ekonomie as deel van die wêreldwye poging om meer volhoubare ekonomieë te skep.

Die proses betreffende die metode van ondersoek is as volg. Eerstens, met die soekstrategie en bronseleksie, is daar gebruik gemaak van databasisse soos Google Scholar, Scopus, Web of Science, JSTOR en die Wêreldbank se oopbronnargief. Uit 120 aanvanklike studies is 60 gekeur ná abstrakontleding. 45 studies is uiteindelik ingesluit na volledige teksbeoordeling. Die volgende soekterme en sleutelwoorde is gebruik: “Inclusive growth AND economic participation”; “Sustainable development AND inclusive economy”; en “Inclusive growth AND inclusive economy”. Die insluitingskriteria behels hoofsaaklik publikasies tussen 1990 en 2024, akademiese artikels, verslae van internasionale instellings soos die Verenigde Nasies, Wêreldbank en IMF, en ekonomiese beleidsdokumente. Uitsluitingskriteria het behels nie-geakkrediteerde meningsartikels en studies gefokus op net een aspek van ekonomiese groei sonder inklusiwiteit. Tweedens, in terme van kritiese ontleding van die bronne, is CASP- en GRADE-raamwerke gebruik om studies se metodologie en relevansie te evalueer. Die noukeurigheid van die teoretiese ontledings, interpretasie van definisies en die betroubaarheid van beleidsaanbevelings en empiriese data is beoordeel. Derdens, wat data-onttrekking en sintese betref, sluit die hoofbevindinge uit die verskeie studies in: inklusiewe groei word gedryf deur menslike kapitaalontwikkeling, finansiële inklusiwiteit en volhoubare indiensneming; en armoedevermindering en ekonomiese deelname is belangrike maatstawwe van inklusiewe ekonomieë. Uit die tematiese analise het die volgende na vore getree. Die positiewe faktore sluit in onderwys en vaardigheidsontwikkeling, regverdige lone en inklusiewe finansiële stelsels. Die uitdagings behels ongelyke toegang tot hulpbronne, diskriminasie in arbeidsmarkte en ontoereikende beleid vir ekonomiese deelname. Strategieë vir inklusiewe groei sluit in belegging in menslike kapitaal, tegnologiese innovasie vir ekonomiese deelname en openbare/private samewerking. Laastens, is daar die volgende voorstelle vir toekomstige navorsing: dit is noodsaaklik om die langtermyn-impak van inklusiewe groeibeleide na te vors; die verband tussen tegnologie en inklusiewe ekonomiese deelname moet verder ondersoek word; en

vergelykende studies oor suksesvolle inklusiewe groeimodelle in verskillende lande sal waardevolle insigte bied.

Dit is belangrik om te noem dat hierdie poging nie maar net iets positiefs vir die wêreld ekonomie is nie, maar nou deel is van ons eksistensiële uitdaging. Die wêreld oorbenut sy hulpbronne 1,7 keer (d.w.s. ons ekologiese voetspoor is 1,7 keer meer as die aarde se biokapasiteit) en 90% van die wêreld se bevolking leef van slegs 10% van die wêreld se hulpbronne, en omgekeerd (Raworth 2017; Global Footprint Network 2024). Vanuit beide 'n hulpbronnuitputtingoogpunt en 'n ongelykheidsoogpunt stuur ons af op 'n katastrofiese krisis as daar nie dringend verandering kom nie. Die klem op inklusiwiteit word beskou as 'n potensiële oplossing vir hierdie krisis. Ook in die lig van klimaatsverandering bied die skep van 'n inklusiewe ekonomie, gedryf deur inklusiewe groei, konkrete en omvattende doelwitte waarnatoe gewerk kan word. Dis egter belangrik om duidelik te maak dat inklusiwiteit in hierdie verband geensins verwys na insluiting ter wille van insluiting nie (bv. rugryery of “free-riding”), maar wel produktiewe insluiting wat meer mense in staat stel om waarde tot die ekonomie toe te voeg.

2. Konseptuele en teoretiese raamwerk vir 'n inklusiewe ekonomie

'n Grondliggende vraag is: Wat is die doel van die ekonomie? Volgens Fioramonti (2017) is dit om die samelewing te organiseer deur take en hulpbronne te allokeer sodat welvaart geskep kan word, tot voordeel van almal se welstand (lewensgehalte). Dit behels die verdeling van verantwoordelikhede tussen produsente en verbruikers met behulp van 'n rasonale keusestelsel; die organisering van die verspreiding van goedere en dienste; en die ontwerp van 'n monetêre stelsel om dit te bestuur. Die kernsaak is dat hierdie kanale eerstens op welstand gerig moet wees, en dan op groei (welvaartskepping). Wanneer kollektiewe welstand bo hedonistiese/genotsoekende eiebelang geprioritiseer word, word die regte balans gevestig. 'n Basiese riglyn is dat ekonomiese beleide, regulasies en gedeelde beginsels van ekonomiese besluitneming in 'n gemeenskap, land en wêreld ekonomie daarop gefokus behoort te wees om so 'n balans te bereik.

Wat is 'n inklusiewe ekonomie? Dit is 'n ekonomie gedryf deur inklusiewe groei met die doel om werklike ekonomiese vooruitgang te bewerkstellig om gelykheid van geleenthede en breër welstand ingevolge beide mense en die planeet te bevorder. Volgens Murawski (2013:15) beteken 'n inklusiewe ekonomie “om meer volhoubare en inklusiewe samelewings te skep wat daarop gemik is om alle lede van die samelewing in die groeiproses self in te sluit, in plaas daarvan om welvaart onder hulle te versprei na periodes van stewige groei”.

Die primêre doel is tweeledig: om sosiale uitsluiting te voorkom en om produktiewe insluiting te stimuleer. Drie onderling-verwante aspekte word geprioritiseer: mense se lewensgehalte, die volhoubaarheid van die planeet (ons hulpbronnabasis) en die voorkoming van ekonomiese krisis. Die bereiking van hierdie drie P's omvat, op 'n basiese vlak, ekonomiese inklusiwiteit. Sonder voldoende klem daarop, kan 'n ekonomie nie as inklusief erken word nie. Kom ons kyk hoekom.

As ons die etimologie en oorsprong van ekonomiese inklusiwiteit oorweeg, kan dit teruggevoer word na die heel eerste woord wat gebruik is om die ekonomie te beskryf, naamlik die antieke Griekse woord *oikonomos* (in Latyn *oekonomus*) (Hornblower 1949). Dit beteken bestuur (*nomos*) van die huishouding (*oikos*), wat klem lê op die huishouding se kollektiewe deelname aan produksie en die verspreiding van voordele of produkte. Oorspronklik is ekonomiese aktiwiteit

gesien as inherent inklusief, selfs met betrekking tot die gemeenskap in die geheel, nie net vir individuele huishoudings nie. Soos die ekonomie uitgebrei het, lyk dit of hierdie oorspronklike betekenis verlore gegaan het, veral in ag genome die hedendaagse verbruiker-gedrewe, alles-in, winsbejagde ingesteldheid. Voordele, tot elke prys, het belangriker geword as om te verseker dat die voordele van die ekonomie onder alle deelnemers gedeel word. Geen wonder dat Adam Smith *The theory of moral sentiments* (1759) geskryf het voor *The wealth of nations* (1776) nie.

As die soeke na welvaart nie gebalanseer word deur morele verantwoordelikheid nie, volg uitbuiting, vergesel deur toenemende onregverdigheid en ongelykheid (of uitsluiting). Die herbeklemtuning van ekonomiese inklusiwiteit verteenwoordig dus 'n herbalansering van die huidige onvolhoubare ekonomiese status quo. 'n Inklusiewe ekonomie poog om die oorspronklike doel van die ekonomie te herwin, naamlik om die samelewing te organiseer deur take en hulpbronne te versprei sodat kollektiewe welstand bereik kan word (Fioramonti 2017). Op hierdie manier kan die mark dien as 'n effektiewe instrument van hulpbronverspreiding en welvaartskepping om kollektiewe welstand te beskerm.

Dit beteken nie volledige ekonomiese gelykheid nie, maar eerder regverdigde ekonomiese billikheid volgens mense se bydrae tot die ekonomie. 'n Interessante waarneming is dat volkome gelykheid die sosialis se ontkenning van ware verskille in enige gemeenskap is terwyl onbeperkte ongelykheid die individualis/kapitalis se ontkenning is van interafhanklikheid en ware gemeenskaplikheid. Die balans word gevind deur opnuut klem te plaas op die ekonomie se oorsprong: *oikonomos*. Dis presies wat 'n inklusiewe ekonomie doen.

'n Teoretiese raamwerk vir 'n inklusiewe ekonomie behels 'n kombinasie van beide hoofstroom-ekonomiese teorie (bv. neoklassieke ekonomie en Keynesiaanse ekonomie) en heterodokse ekonomiese teorieë (bv. institusionele ekonomie en ekologiese ekonomie). Inklusiewe ekonomiese teorie, wat verskillende strome van hierdie teorieë bymekaarbring, vul tans geleidelik die leemte in ekonomiese wetenskap tussen wat kenbaar is en wat nie kenbaar is oor ekonomiese gedrag, motivering en uitkomst op individuele en kollektiewe vlakke nie (Van Niekerk 2022). Om die strome saam te voeg word 'n geïntegreerde raamwerk bestaande uit drie aanvullende paradigmas gebruik: idealistiese neoklassieke teorie, realistiese neoklassieke teorie en neorealistiese ekonomie. Gekombineerd verteenwoordig hulle 'n breër en meer realistiese benadering tot eietydse ekonomiese ontleding en beleidsvorming.

Inklusiewe ekonomiese teorie ondersoek die grense van neoklassieke en neorealistiese paradigmas om geldige positiewe en normatiewe gevolgtrekkings oor werklike ekonomiese gedrag te maak en om inklusiewe leiding te gee oor hoe om voort te gaan wanneer hierdie stellings nie ooreenstem met waargenome gedrag/werklikheid nie (Rosefielde en Pfouts 2015). Die idee is nie net om die status van sosiale bekommernisse in eietydse ekonomiese beleidsvorming of in die ekonomie te verhoog nie, maar om te begin met die ontwikkeling van 'n geïntegreerde ekonomieseteoriegeheel as 'n rigtinggewende raamwerk vir individuele, sosiale en omgewings-realiteite in 'n inklusiewe ekonomie.

Eerstens gee die idealistiese neoklassieke teorie 'n goeie prentjie van hoe 'n ideale ekonomie sou lyk as mense altyd rasioneel was. Die mededingende ideaal, as die hoofdrywer van welvaartskepping, het gelei tot utilitarisme (nut) wat 'n raamwerk verskaf het vir hoe om die vergelykende waarde van goedere en dienste te bepaal, aangesien nut georden, gerangskik, gekwantifiseer, bygevoeg en vermenigvuldig kon word tussen verskillende individue. Die groot swaakteit van die neoklassieke teorie, naamlik 'n vooropgestelde geloof in die onsigbare hand van die mark

wat altyd effektief is, is in die negentiende eeu blootgelê toe gemiddelde inkomstevlakke meer as voorheen toegeneem het, maar daarmee saam ook ekonomiese ongelykheid (Meibauer, Desmaele, Onea, Kitchen, Foulon, Reichwein en Sterling-Folker 2021). Dit het die persepsie verander dat rasionaliteit, eiebelang en wins- of nutmaksimering duidelike roetes na ekonomiese vooruitgang is.

Welvaartskepping wat slegs aan die mark oorgelaat word, gebeur gevolglik ten koste van iets. 'n Groeiende wanbalans ontstaan byvoorbeeld wanneer produsente aanhou om winste te maksimeer, maar verbruikers nie dieselfde/soortgelyke neiging het om nut tot optimale vlakke te maksimeer nie. Die besef blyk duidelik: aangesien die ekonomie 'n sosiale wetenskap is, maak inkonsekwentheid en irrasionaliteit net soveel deel van ekonomiese prosesse en besluitneming uit as eiebelang en die soeke na optimale nut. Omdat die mens nie perfek is nie, bestaan daar geen perfekte rasionaliteit nie, hoewel dit 'n waardevolle ideaal is. Nader aan die werklikheid is daar dus die behoefte aan 'n groter samewerkende raamwerk waar verbruikers nut maksimeer en produsente winste maksimeer as deel van die gesamentlike ideaal van welvaartskepping wat almal bevoordeel, wat die essensie van ware ekonomiese vooruitgang is (Van Niekerk 2019). Ironies genoeg maak die idealistiese neoklassieke teorie deur sy swakhede 'n bydrae tot die inklusiewe ekonomiese raamwerk deur, as defek, hierna te verwys.

Die realistiese neoklassieke teorie word veral gekenmerk deur die bevordering van die teorie van beperkte rasionaliteit (d.w.s. individue maak nie altyd rasonele besluite nie as gevolg van beperkings in kognitiewe vermoëns, beskikbare inligting en tyd). Hierdie meer pragmatiese benadering bied 'n realistiese grondslag vir die verkenning van baie unieke tipes ekonomiese gedrag wat uitgesluit word in die volmaak-mededingende raamwerk (Gigerenzer en Selten 2002). In 'n era van versnellende innovasie word die voorkoms van kreatiewe vernietiging gedryf deur mededingende intra-mark-modernisering. Die negatiewe eksterne gevolge wat spruit uit innovasie se selfvernietiging is egter kommerwekkend. Wat na vooruitgang lyk blyk 'n toenemende netto tekort te wees, met inagneming van die sosiale en omgewingskoste van neoklassieke ekonomie (ook genoem: superkapitalisme). Die beperkings van die neoklassieke paradigmas – idealisties en realisties – lê in ingeperkte rasonele kwesbaarhede en die mark se beperkte selfregulering. Weereens, alhoewel dit 'n swaakteit is, dui dit, saam met die mensdom se morele onvolmaaktheid, op die behoefte aan inklusiewe, gesamentlike aanspreeklikheid in ons ekonomiese stelsel.

Die neorealistiese ekonomiese teorie help om te verseker dat “satisficing”¹ aanvaarbare resultate lewer waar beperkte rasionaliteit en gesonde heuristiek tekortskiet. Dit dek die gevalle waar neoklassieke uitkomst nie na behore deur rede verduidelik word nie, ten spyte van aantreklike pryse en logiese vervangings vir optimale besluitneming (Rosefielde en Pfouts 2015). Wanneer rede faal, is mense irrasioneel, dikwels ontevrede, verward, gedryf deur ongedissiplineerde begeertes of gedwing deur sterk invloede. Die werklikheid is dat kognitiewe en omgewingsbeperkings mense dikwels dwing om “satisficing” te doen in 'n wêreld wat in baie gevalle onstabiel, nie doeltreffend en nie weldadig is nie.

Die krag van die neorealistiese verduideliking is dat dit nie beperk is tot die rasonele individualistiese en utilitaristiese modelle van perfekte organisasie en sosiale beheer nie. Terwyl verbruikersvoorkeure die ekonomie se aanbodkant in die neoklassieke wêreld bepaal, is wispelturige en kieskeurige verbruikers of magsmisbruikers die dominante rolspelers in die neorealistiese wêreld (Shukla 2023). Ekonomieë behels dus mengsels van ideale, realistiese en neorealistiese invloede. Deur verskeie tipes welvaart- en nut-verhogende gedrag te ondersoek

wat deur neoklassieke teorie oor die hoof gesien word, het die neorealistiese teorie gevind dat waar goeie norme meer konsekwent toegepas word, samelewings gewoonlik beter presteer.

Inklusiewe ekonomiese teorie beklemtoon die interafhanklikheid van hierdie teorieë (dit wat hulle gemeen het). As 'n sambreelteorie wat insig bied in die welstand van individue, gemeenskappe en 'n land in die geheel, kan dit beskou word as 'n gefiltreerde sintese. Wanneer ideale neoklassieke teorie nie Pareto-optimale oplossings bied nie, bepaal realistiese en neorealistiese paradigmas sekere uitkomst, en kan die oorsake in die geheel of gedeeltelik waargeneem word deur teorie en werklike gebeure te analiseer met behulp van kritiese rasionaliteit om werkbare oplossings te vind (Van Niekerk 2022). As sodanig bied inklusiewe ekonomiese teorie dieper insig in oorsake as neoklassieke teorie of neorealistiese teorie op hul eie, en skep dit die potensiaal vir beter beleidsformulering. Individuele en sosiale gedrag en dienooreenkomstige beleidsopsies word dus die beste bereik deur 'n kombinasie van die drie aanvullende paradigmas. Die taak van ekonomiese teorie, veral inklusiewe ekonomiese teorie, is om kompleksiteite akkuraat te ontsyfer en behoorlik-geteikende intervensies wat op die werklikheid gerig is, te ontwikkel, eerder as om slegs een paradigma as 'n lens te gebruik om die geheel te interpreteer. So word gedrag soos transendentale bewustheid en gesonde kommunaliteit ingesluit, wat samelewings en individue geleenthede bied om hul welstand te verbeter.

Die inklusiewe ekonomiese teorie bied 'n alternatiewe paradigma wat neoklassieke en neorealistiese teorieë heroriënteer (nie vervang nie). So word die oorspronklike doel van die ekonomie herstel, wat 'n heroorweging van neoliberale superkapitalisme – wat steeds vasgevang is in Verligtingsidealisme – meebring. Die behoefte aan groter realisme en breër insluiting in ekonomiese teorie (en praktyk) het van kritieke belang geword. Hierdie insluiting behels beide biosentriese etiek en gedeelde gemeenskapswaardes. Die twee grootste bates van die mensdom word sodoende ingesluit en na waarde geskat in hierdie raamwerk: 'n ondersteunende plaaslike gemeenskap en 'n gesonde natuurlike omgewing. Beide die verlies en agteruitgang van die biosfeer en sosiale/morele verval word nou na behore erken as ernstige bedreigings vir die mens se bestaan (McCloskey 2017). Die sosiale koste van misdaad, dwelms, vandalisme en ander sosiale probleme styg, terwyl die mensdom 'n naderende omgewingskatastrofe in die gesig staar, gegewe onvoldoende hulpbronvervanging saam met 'n uiters hoë wêreldbevolkingsgroei.

Daly en Cobb (1990) het 'n beduidende bydrae in hierdie verband gelewer deur 'n herwaardasie en heroriëntering van die dominante neoklassieke ekonomie aan te bied en realistiese alternatiewe vir kapitalisme en sosialisme (albei groei-afhanklike ekonomieë) te ontwikkel. Hulle het 'n klemverskuiwing van 'n geldgedrewe ekonomie (chrematistiek)² na 'n ekonomie wat gefokus is op daadwerklike hulpbronbestuur (*oikonomos*) voorgestel. Laasgenoemde sluit dan 'n hersiene maatstaf van volhoubare ekonomiese welstand in, in 'n waardegebaseerde raamwerk vir die ekonomie. Hul navorsing het bevind dat samelewings wat kollektiewe nut optimeer, apart van elke individu wat sy/haar eie nut optimeer, die beste is.

Inklusiewe ekonomiese teorie maak kollektiewe welstand, nie net groei nie, 'n sentrale fokus en bring die ekonomiese model nader aan volhoubare ekonomiese vooruitgang. As sodanig moet ekonomiese groei inklusief word. Inklusiewe ekonomiese teorie verminder die selfgesentreerdheid van neoklassieke teorie se individualisme deur, byvoorbeeld, 'n waardering te hê dat verbruikersvraag dikwels saam bepaal word deur verskeie endogene etiese aspekte en faktore soos familiepligte en gemeenskapsverantwoordelikheid (McCloskey 2007). Dit beklemtoon eties-beperkte optimalisering in die konteks van gedeelde kollektivistiese ideale. Om hierdie rede, en as deel van die inklusiewe raamwerk, word nasionale ekonomiese prestasie beter beoor-

deel met 'n meer omvattende maatstaf van welstand (inklusiewe groei), wat ekonomiese geregtigheid, sensitiwiteit vir sosiale en omgewingsfaktore en holistiese persoonlike vervulling insluit.

In die lig van die Vierde Nywerheidsrevolusie (4IR) kan werklike ekonomiese vooruitgang³ slegs ontstaan deur die balansering van uiterstes (d.w.s. die waardering van balanseerfaktore). Globalisering het 'n hoogs interafhanklike wêreld ekonomie teweeg gebring waarin menslike bestemmings meer onlosmaaklik verbind is as ooit tevore (in die moderne era) terwyl ons die wêreld se hulpbronne deel. Die behoefte om die inklusiewe beginsels van gedeelde verantwoordelikheid, kollektiewe welstand en samewerkende produktiwiteit as balanserende bou-blokke vir 'n werklik-volhoubare ekonomie in te stel, neem vinnig toe. Die belangrikheid om 'n meer inklusiewe, hoewel nie-gesentraliseerde, ekonomiese orde te skep, moet gesien word as bloot die volgende logiese stap in die evolusie van ekonomiese vooruitgang. Vir hierdie doel is inklusiewe ekonomiese teorie fundamenteel as teoretiese grondslag vir so 'n opkomende nuwe ekonomiese orde.

3. Wat is inklusiewe groei?

'n Nuwe en meer volhoubare ekonomiese raamwerk vereis 'n heroorweging van die betekenis van ekonomiese welstand en menslike welstand. Groei moet hergedefinieer word buite die beperkte definisie wat deur bruto binnelandse produk (BBP) voorgestel word. 'n Inklusiewe ekonomie vereis ook 'n heroorweging van die konsep van skaarsheid, byvoorbeeld: Hoe word bates versprei, en wie trek die meeste voordeel daaruit? Volhoubare ekonomiese groei vereis inklusiewe groei. Laasgenoemde beteken 'n groeikoers wat volgehou kan word sonder dat ekonomiese groei in die toekoms prysgegee word met kortsigtige, korttermyn- ekonomiese groei, want dit kan groot ekonomiese probleme veroorsaak (Ofori en Asongu 2021). Vinnige korttermyn groei kan hulpbronne uitput en omgewingsprobleme vir toekomstige generasies veroorsaak, daarom benodig dit 'n soort groei wat inklusief is, nie net ingevolge uitkoms (volhoubare ontwikkeling) nie, maar ook ingevolge die groeiproses.

Groei word dikwels gestimuleer deur 'n toename in totale vraag (bv. 'n styging in verbruikers-besteding), maar volgehoue groei moet ook 'n toename in produksie behels. Indien dit nie gebeur nie, sal enige bykomende vraag die prysvlak opdruk, wat inflasie veroorsaak. Dit, gekoppel met groei gebaseer op korttermynskuld (in teenstelling met langtermynproduktiwiteit), negatiewe eksterne gevolge (bv. besoedeling en opeenhoping), betalingsbalanstekorte weens vinnige groei en inkomstegapings wat groter word, hou die volhoubaarheid van groei onstabiel en problematies tensy die aard van groei aangepak word deur groter insluiting in die groeiproses.

Betreffende die eendimensionele fokus op BBP-groei as 'n hoof- ekonomiese doel, is daar die probleem van hoe dit onbedoeld ekonomiese ongelykheid meebring: ongelykheid van geleenthede, beperkte sosiale mobiliteit en inkomstebepenkings. Dit is geneig om sosiale uitsluiting te vererger, terwyl die voortbestaan daarvan die kanse verminder dat die inkomstegaping verklein sal word (Engler en Weisstanner 2021). Dit is waarskynlik die Achilles-hiel van moderne kapitalisme. Hierteenoor bevorder inklusiewe groei gelyke geleenthede vir alle ekonomiese deelnemers tydens die groeiproses, met voordele wat deur elke segment van die samelewing ervaar word (Ranieri en Ramos 2013). In 'n poging om ongelykheid te verminder, is die doel nie om ekonomiese gelykheid te bereik nie, aangesien dit onmoontlik is, maar om gelykheid van geleenthede (sosiale geregtigheid) en billike ekonomiese uitkomste te bereik. Die werklike

kwessie hier is hoe welvaart gegenereer word en, meer spesifiek, die aard van ekonomiese groei ingevolge die mate waartoe dit ten koste van die armes en die omgewing is.

Vir groei om volhoubaar en effektief te wees in die vermindering van armoede, moet dit inklusief wees. Die konsep van inklusiewe groei het ontstaan uit 'n skuif in ontwikkelingsdenke, weg van die siening dat gelykheid óf as 'n las op groei óf as 'n byproduk van groei beskou word (nadat dit eers ten gunste van groei vermy is), na 'n begrip dat nie net groei plus gelykheid moontlik is nie, maar ook dat groei, armoede- en ongelykheidvermindering instrumenteel tot mekaar kan wees. Dit is 'n groot verandering.

As gevolg hiervan het die Kommissie op Groei en Ontwikkeling (CGD) in 2008 begin om te beklemtoon dat inklusiwiteit, 'n konsep wat gelykheid, gelyke geleentheid (toegang tot markte en hulpbronne), 'n onpartydige reguleringsomgewing en beskerming in mark- en werkplekveranderinge insluit, 'n essensiële bestanddeel van enige suksesvolle groeistrategie is (CGD, 2008). Vanuit 'n mikro-ekonomiese perspektief behels dit die verwesenliking van strukturele transformasie vir ekonomiese diversifikasie en mededinging. Vanuit 'n makro-ekonomiese perspektief verwys dit na veranderinge in totale waardes in die ekonomiese aktiwiteit soos die land se bruto nasionale produk (BNP) of BBP, totale faktorproduktiwiteit en totale faktorinsette (Ianchovichina en Lundstrom 2009). In wese is inklusiewe groei 'n multidimensionele verstaan van groei, wat afwyk van eendimensionele denke.

In teenstelling met die vertikale afloop-struktuur ("trickle-down") van die tradisionele groei-gedrewe ekonomie, volg inklusiewe groei 'n horisontale struktuur. Dit funksioneer as 'n netwerk wat 'n buffer teen eksterne skokke bou deur middel van 'n stelsel van nodusse om oorstroomingseffekte en sistemiese risiko ('n domino-effek) te vermy (Fioramonti 2017). Dit is integrasie-georiënteerd om produksiestelsels en verbruik in verhouding te stel tot die breër biosfeer (wat verbruikslogika en die werklike bronne van dit wat ons nodig het om te oorleef, soos oseane, grond en riviere, aan mekaar koppel). Dit gee voorkeur aan lae-impak-produksieprosesse, kleinskaalse ekonomiese ontwikkeling en die drastiese vermindering van afval en vermorsing.

Wanneer groei inklusief is, word verhoudings in die menslike ekonomie waardeur en nie opgeoffer in ruil vir 'n blote verbruikservaring nie. Verbruikers word aktief (in teenstelling met die huidige passiwiteit) en neem deel aan die produksieproses, d.w.s. hulle is nie net aan die ontvangkant van die uitsluitlik groei-gefokusde ekonomie nie. Medemenslike verhoudings word hoog geag om die onpersoonlike verhouding wat tans tussen verbruik en produksie bestaan, teen te staan.

In hierdie horisontale struktuur word deelnemers bemagtig as deel van 'n geïntegreerde netwerk waar rolle en funksies herdefinieer word soos wat nuwe vorme van produktiwiteit en ekonomiese nut geskep word. Verbruikers word byvoorbeeld medeprodusente (ook genoem "prosumers") deur entrepreneuriese inisiatiewe (bv. Uber, eBay en Airbnb) en oopbronproduksie (bv. Linux en Wikipedia) (Van Niekerk 2019). Die doel is om menslike welstand te verhoog deur sosiale en natuurlike/ekologiese kapitaal te laat groei, terwyl volhoubare ontwikkeling gegenereer word. 'n Inklusiewe ekonomie ondersteun 'n holistiese benadering tot ontwikkeling en groei, wat beide die positiewe en negatiewe impakte van menslike aktiwiteit in ag neem om kollektiewe welstand te verbeter. Laasgenoemde kan geïnterpreteer word as die som, of gemiddelde, van die welstandvlak van individue wat deel is van die kollektief/gemeenskap. Dit sal die toestand of vlak van kollektiewe welstand bepaal. As 'n manier om dit na te streef, kan sosiale kapitaal in 'n gemeenskapskonteks, en die maksimering daarvan, ook as 'n aanduiding van die verhoging in kollek-

tiewe welstand dien (Ferguson 2006). Sodoende word nuwe geleenthede vir hoe mense aan die ekonomie kan deelneem, geskep.

Ekonomiese mag word gedentraliseer, wat verskil van die huidige raamwerk waar multinasionale maatskappye, banke en regerings die belangrikste ekonomiese besluitneming (en winsmaak) domineer. Die dividende uit ekonomiese groei word sodoende meer gelyk gedeel aangesien groter klem op plaaslike ekonomiese ontwikkeling gelê word (Pionnier 2024). Die dividende van verhoogde welvaart, monetêr en nie-monetêr, word regverdig in die samelewing versprei. Gemeenskappe is daarop ingestel om pioniers te word in die oorgang na 'n nuwe, inklusiewe ekonomie. Dit sal 'n wye reeks rolle wat deur elke individu uitgevoer word, ondersteun en eer/erken; nie net as 'n werker nie, maar ook as 'n ouer, versorger, skepper of gemeenskapsleier. Hierdie rolle sal beide monetêre en sosiale belonings dra, baie verder as die reduktiewe kategorie van werke. Vroue, wie se onbetaalde en onderwaardeerde bydrae tot die ekonomie dikwels oor die hoof gesien word, sal die hoofbegunstigdes van welstand-gebaseerde vooruitgang wees (Fioramonti 2017).

In die konteks van *oikonomos* speel gesinne 'n integrale rol in die inklusiewegroei-netwerk; hulle word 'n fokuspunt van samewerking eerder as geïsoleerd. Gesinne, gemeenskappe en klein besighede word die werklike dryfkragte van ontwikkeling. Deur te breek met tradisionele sosiale rolle het individue reeds begin om nuwe vorme van produktiwiteit en ekonomiese nut te ontwikkel. Gevolglik verander die definisie van werk namate mense produktief raak op maniere wat buite die tradisionele raamwerk van betaalde werk is. Selfs die Verenigde Nasies (2010) het bevestig dat die werklike welvaart wat ontwikkeling oor die wêreld dryf, nie vervaardigde kapitaal (dit wat deur BBP gemeet word) is nie, maar menslike en natuurlike kapitaal (wat BBP-groei oor die hoof sien).

Gemeenskappe wat onafhanklik, maar onderling verbind is, word meer selfondersteunend in die horisontale struktuur van inklusiewe groei. Gedentraliseerde hernubare energiestelsels soos mikronetwerke of oplossings buite die elektrisiteitsnetwerk verander byvoorbeeld die idee dat kragvoorsiening gekonsentreerd moet wees. Die opkoms van slim dorpe ("smart villages") getuig van hierdie nuwe gelokaliseerde stelsels van gemeenskapsbestuur waar die produksie van goedere en die uitruil van dienste oor 'n netwerk van huishoudings geïntegreer is (Fioramonti 2017). Deur die kragnetwerk te deel en tradisionele monopolieë te omseil, transformeer hierdie innoverende model informele uitruiling in 'n baie doeltreffende dryfkrag van kollektiewe welstand en welvaart. Tesame hiermee, bied dit nuwe werkskeppingsgeleenthede in 'n groen-ekonomie, wat krities belangrik is vir produktiewe insluiting. Suid-Afrika is 'n voorbeeld van waar tot sowat 275 000 nuwe werksgeleenthede teen 2030 geskep kan word deur beleggings in son- en windkragverskaffing (FSD Africa 2024; Schenk 2024). Wat belangrik is, is dat die nodige regulatoriese veranderinge in die energiesektor gemaak word en beleidmakers en maatskappye programme skep wat die potensiële arbeidsmag kan ontwikkel sodat dit groen-ekonomiese groei kan stimuleer.

Agro-ekologie en organiese landbou is verdere voorbeelde van wat in hierdie netwerkmodel waardeur word. Dit hou direk verband met Ernst Schumacher se (1974-) idee van die vestiging van 'n agro-industriële struktuur in landelike areas en klein dorpe, wat oorbevolkte mega-stede omseil. Hierdie benaderings is ideaal vir slim stede of nuwe gebiede naby moderne stede.

Inklusiewe groei verteenwoordig dus 'n nuwe soort groei wat 'n ware definisie gee van wat 'n gesonde ekonomie is. Die druk wat op die planeet (ekologiese beperkings) en op mense

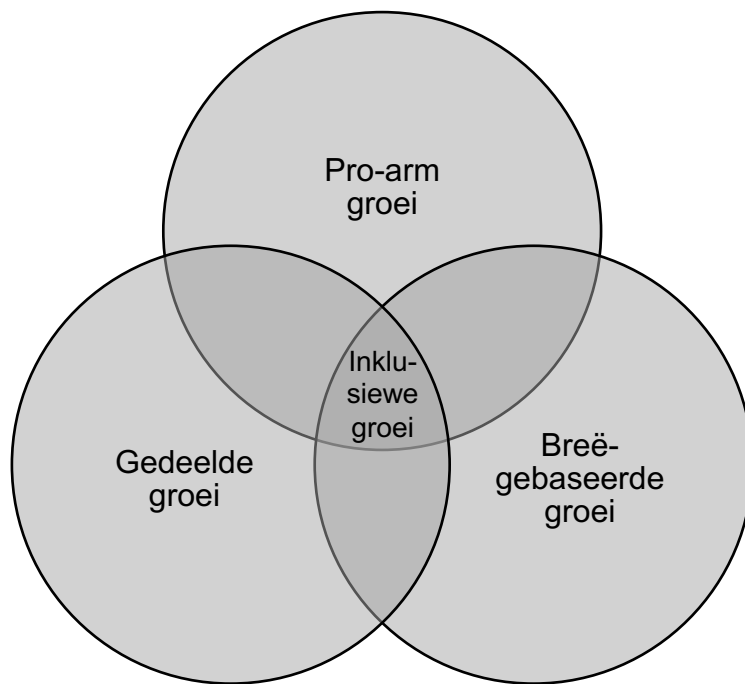
(uitsluiting en oorlewing) geplaas word deur die hebsug van die oorontwikkelde (vetsugtige) dele van die wêreld en segment van die samelewing lei tot 'n ongesonde – ondanks groeiende – ekonomie. Inklusiewe groei, in kontras, is die soort groei wat slegs as voordelig beskou word deur 'n deelnemer daaraan of 'n besigheid as dit ook die breër gemeenskap (die kollektief) bevoordeel. Soos binne die Volhoubare Ontwikkelingsdoelwitte (SDG's) verwoord, word inklusiewe groei gekombineer met sosiale aspekte, wat die noodsaaklikheid beklemtoon om ekonomiese groei met die armstes te deel in 'n produktiewe, wederkerige konteks (gedeelde en wedersydse voordele) (Verenigde Nasies 2024). Wanneer groei werklik inklusief is, sal volhoubare ontwikkeling 'n natuurlike uitvloeisel wees. Dit beteken om elke produktiewe komponent optimaal in die produksieproses te benut deur insluiting, nie uitsluiting/filtrering nie.

Een analogie hiervan is dié van 'n vrugbare boom, wat nie uitsluiting gebruik om te groei nie, maar eerder uitbreiding/verlenging (insluiting). Hierdie tipe organiese groei is multidimensioneel (in die sin dat alle selle, met ander woorde, produktiewe eenhede, bydra tot die groei) en nie net een-dimensioneel, d.w.s. wins-ten-alle-koste nie. Groei en herstel/aanvulling gaan dus saam in hierdie breër konsep van groei, wat volhoubaarheid en eksponensiële groeipotensiaal verseker. Alle deelnemers aan dié produktiewe proses word waardeur en billik beloon. Opmerklik is dat dit die weg open vir 'n vinniger opgang in die welstand van armes as nie-arm mense (Van Niekerk 2022). Dit minimaliseer ook die negatiewe eksterne gevolge wat met groei geassosieer word wat, op die lang termyn, 'n land se handelsmededingendheid verswak. Hierdie organiese uitbreiding-groei verhoog die waarskynlikheid dat uitvoerinkomste vinniger sal toeneem as invoerkoste weens die toegevoegde diversifikasie tot 'n land se ekonomie.

Volgens Joseph Stiglitz (2006:43) “gaan inklusiewe groei oor die verbreding van die groei-basis; oor die aanpak van sosiale aspekte en die ekonomiese grondslae van menslike welstand, nie net welvaart nie”. Waar *welvaart* in wese na inkomste verwys, is *welstand* 'n meer holistiese konsep, gefokus op lewensgehalte. Coulthard, Johnson en McGregor (2011:460) definieer dit as “'n uitkoms wat deurlopend gegenereer word deur bewuste en onderbewuste deelname aan sosiale, ekonomiese, politieke en kulturele prosesse”. Dit vra insluiting.

Inklusiewe groei kombineer dus (i) die verhoogde deelname van armes en gemarginaliseerde mense aan groeiende ekonomiese prosesse (deur werk of enige produktiewe aksie wat waarde skep in die ekonomie) met (ii) 'n verhoogde aandeel in die voordele van groei (deur stygende inkomste sowel as verhoogde voordele uit sosiale uitgawes, insluitend menslike kapasiteitsbou). Albei hierdie elemente moet teenwoordig wees vir groei om inklusief te wees (Van Niekerk 2022). Volgens die Internasionale Monetêre Fonds “versinnebeeld inklusiewe groei die beginsel dat welvaartskepping, ekonomiese vryheid en gelyke geleenthede saam kan bestaan” (Agarwal 2024:1). Inklusiewe groei fokus dus meer op die proses van groei en dit waarnatoe dit lei (gedeelde voordele) as slegs op uitsette.

Meer tegnies beskryf, bestaan inklusiewe groei uit minstens drie komponente: pro-arm groei, breë-gebaseerde groei en gedeelde groei. Soos in Figuur 1 aangedui, oorvleuel en deel hulle ooreenkomste omdat hulle onderling verwant is. Hulle deel ook 'n onwankelbare doel: 'n meer gelyke verdeling van die winste/voordele van groei. Hierdie drie verskillende fasette van inklusiewe groei is almal gerig op die vermindering van ongelykheid, die skepping van werksgeleenthede, die stimulering van omgewingsvriendelike innovasie, armoedeverligting, die ontwikkeling van produktiewe kapasiteit en die verbetering van algehele welstand.

Figuur 1. Komponente van inklusiewe groei

Die eerste komponent van inklusiewe groei is *pro-arm groei*. Dit fokus uitsluitlik op die uitkomste van groei en die moontlike invloed daarvan op die inkomste van mense in armoede. Dit kan in die konteks van óf relatiewe armoede wees (wanneer armes se inkomste relatief tot ryk mense s'n beter word), óf absolute armoede (wanneer minder mense onder die armoedelyn beland). Enige pro-armgroeistategie, volgens Klasen (2010), moet twee kenmerkende eienskappe hê: dit moet duidelik nie-diskriminerend wees en terselfdertyd nadele opmerklik verlaag. Dit is 'n groeiproses wat die armste segment van die samelewing in staat moet stel om aktief deel te neem aan, en beduidend te baat, by ekonomiese aktiwiteite, terwyl alle hindernisse vir hulle in die ekonomie verwyder word. Selfs nie-inkomste-dimensies moet dus oorweeg word. Sodoende word metings van onderwys, gesondheid, voeding en algemene welstand net so belangrik in die beoordeling van die aard van groei. Hierdie areas van menslikekapitaalontwikkeling is net so noodsaaklik vir groter insluiting van die armes in inkomste-genererende geleenthede.

Armoedevermindering (d.w.s. 'n laer armoedekoers) en die vermindering van ongelykheid (die vlak en verspreiding van inkomste) is samehangende prioriteite wat daarop gemik is om die armes se voordeelverdeling uit groei in die ekonomie te verhoog. Dit beteken dat groeiprosesse gekalibreer moet word om pro-arm groei te verkry; dit wil sê, minder mense wat in armoede vasgevang is plus hoër inkomste vir die armes (relatief tot die rykes ten opsigte van inkomste-groei). Hiervoor is beide 'n verdelingsverskuiwing nodig en moet meer van die armes ingesluit word in inkomste-genererende prosesse (White en Anderson 2001). Dit vereis dat armes se aandeel aan inkrementele inkomste groter is as hul huidige aandeel aan inkomste (d.w.s. dit verhoog hul inkomste terwyl relatiewe ongelykheid verminder). Soos hul inkomste teen 'n hoër tempo groei as die gemiddelde inkomste terwyl ongelykheid verminder, word die doel van pro-arm groei bereik. In hierdie konteks is die soort groei wat nagejaag moet word, dit wat veranderinge in die inkomsteverdeling bring. Kortom, hoe meer groei herverdeling bevorder, hoe meer pro-arm is dit.

Die tweede komponent van inklusiewe groei is *breë-gebaseerde groei*. Dit is 'n soort groei wat wydverspreid is oor verskeie sektore van die ekonomie en 'n wye reeks bevolkingsgroepe bevoordeel (Fourie 2014). Die belangrikste doel is om meer armes en benadeelde mense in die groeiproses in te sluit deur produktiewe werk (die produksie van goedere en dienste). Op hierdie manier poog groei om te verseker dat ekonomiese vordering nie beperk is tot spesifieke nywerhede, streke, of sosiale groepe nie, maar eerder inklusief en regverdig is. 'n Aantal aspekte word in breë-gebaseerde groei geprioritiseer, soos:

- Werkskepping-gedrewe groei: Die skepping van werksgeleenthede oor verskillende sektore en streke, wat werk verskaf wat toeganklik is vir 'n wye reeks mense met verskillende vaardighede en kwalifikasies. Groei word meer arbeid-absorberend en bewerk selfs toegang tot nie-inkomste-aspekte van welstand.
- Groei deur herverdeling: Herverdeling word 'n wen-wen-situasie waar herverdeling werklik ekonomiese groei genereer. Die negatiewe verwantskap tussen groei en herverdeling word omgekeer en uitgeskakel deur doelbewuste herverdelingsbeleid en openbare-private vennootskappe sodat die voordele/winstes van ekonomiese doeltreffendheid die verliese kan oortref.
- Tegnologiese aanpassing: Die toepaslike vlak van tegnologie wat menslike arbeid aanvul eerder as vervang, verseker dat tegnologiese vooruitgang werksgeleenthede vermeerder eerder as verminder.

Die derde komponent van inklusiewe groei is *gedeelde groei*. Die Wêreldbank (2024:1) definieer gedeelde groei as “ekonomiese groei waarin 'n beduidende deel van die armes hul welstand verbeter deur by te dra tot en te baat by die groeiproses”. Dit is daarop gemik om te verseker dat die vrugte van groei op so 'n wyse gedeel word dat dit armoede uitwis en inkomste-ongelykheid drasties verminder. Die klem lê hier op die herverdelingsaspek, maar dit is in die konteks van eerstens ekonomiese groei wat plaasvind en daarna kan die voordele van groei gedeel word. Gedeelde groei is minder besorg oor die aard van die groeiproses en meer gefokus op die belangrikheid van kontinuïteit (van groei tot verdeling). Gedeelde groei is geanker in hoë en volhoubare groei om goeie werksgeleenthede en sosiale insluiting te skep om gelyke toegang tot geleenthede te verskaf. Dit is gefokus op die verbetering van mense se lewensgehalte terwyl hulle aan produksie deelneem.

Un-chan (2014) beklemtoon dat gedeelde groei letterlik beteken “om saam te groei”. Dit behels die gebruik van hulpbronne ten bate van die meerderheid waar hul behoeftes vooropgestel word. Gedeelde groei, wat wen-wen-situasies probeer skep, fokus op ontwikkeling wat volhoubaar oor tyd is as gevolg van die inklusiewe aard daarvan, d.w.s. dit is verteenwoordigend van 'n bevolking. Dit vereis nie noodwendig dat inkomsteverdeling meer gelyk moet word nie, en kan selfs bereik word as inkomsteverdeling ongelyk is, as groei vinnig genoeg is. Die hoofkriteria hier is dat groei beduidende en volgehoue armoedevermindering en verbeterings in welstand onder benadeelde groepe oor 'n relatiewe kort tydperk bring.

Anders as ander vorme van inklusiewe groei, balanseer gedeelde groei die tydhorisonaspek deur te beklemtoon dat daar, ten spyte van ongelykhede wat mag bly bestaan, onmiddellik maniere gevind moet word om groei oor die kort termyn te deel. Dit het beide 'n pragmatiese dinamika (om maniere te vind om enige surplus produktief te deel) sowel as 'n sorg/ondersteuningsdinamika om die welwillendheid wat onder lede van die samelewing bestaan, in gemene belang (“common good”)⁴ te bestuur. Wat dit uniek maak, is dat gedeelde groei

vinnige-groei-benaderings kombineer met klem op die belangrikheid van sorg vir die gemeenskap, wat 'n gesonde kollektivistiese bewussyn vorm (Dabbous en Tarhini 2021). Dit bevorder toenemende produktiewe deelname deur gemeenskapslede en skep 'n gevoel van gedeelde eienaarskap – selfs al beteken dit net die verhoging van die waarde van dit wat in die gemeenskaplike belang is. Hiervoor is die volgende nodig:

- **Bou netwerke:** Bevorder verhoudings tussen individue, organisasies en instellings op maniere wat inklusiwiteit, samewerking en regverdige toegang tot hulpbronne deur inklusiewe platforms, digitale konneksie, gemeenskapsprojekte en opleiding en kapasiteitsbou bevorder. Sulke netwerke sal konneksies, informasievloei, samewerking en toegang tot hulpbronne fasiliteer, wat alles noodsaaklik is vir inklusiewe en volhoubare ekonomiese groei.
- **Inklusiewe toegang:** Skep 'n platform vir handel wat verder as eienaarskap gaan waar toe alle gemeenskapslede toegang het. Dit stel gebruikers in staat om direk en vinnig goedere en dienste uit te ruil, aangesien samewerking minder afhanklik is van 'n middelman. Dit verminder die vraag na materiaal en help om afval veel beter te bestuur, wat op alternatiewe maniere ekonomiese groei stimuleer. Satell (2015:1) het dit goed opgesom: “In plaas van bates wat deur gekonsentreerde organisasies bestuur word, het ons ekosisteme wat deur platforms bestuur word. Vermoëns word nie meer bepaal deur wat jy besit of beheer nie, maar deur dit waartoe jy toegang het.”

In wese poog inklusiewe groei om te verseker dat die voordele van ekonomiese groei regverdig oor alle segmente van die samelewing, veral die armes en gemarginaliseerde groepe, versprei word. Dit werk – deur produktiewe en kollektiewe deelname te verhoog – om die toestande te skep wat alle individue in 'n gemeenskap in staat stel om te floreer en te gedy (d.w.s. in gemeenskaplike belang). Op dié manier baat alle segmente van die samelewing by en neem deel aan ekonomiese vooruitgang. In die sinergie tussen die verskillende komponente van inklusiewe groei, pak pro-arm groei onmiddellike armoedebekommernisse aan; breë-gebaseerde groei verseker dat ekonomiese voordele oor verskillende sektore en streke versprei word; en gedeelde groei fokus op die vermindering van ongelykhede om billikheid te verseker.

Strukturele veranderinge is nodig om billikheid en inklusiwiteit te bevorder, wat hervormings en inisiatiewe behels wat daarop gemik is om sistemiese ongelykhede aan te pak en 'n omgewing te skep waar alle individue gelyke geleenthede het om deel te neem aan en te baat by ekonomiese aktiwiteite. Voorbeelde sluit in: finansiële insluiting (verbeterde toegang tot bankdienste); bekostigbare behuising en inklusiewe stedelike beplanning; veranderinge in arbeidsmarkbeleide (verhoog bv. minimumloonwette en verbeter werkstoestande en arbeidsregte, insluitend veilige werksomgewings en billike behandeling); sosiale veiligheidsnetwerke (versterk werkloosheidsvoordele, pensioene en sosiale versekering); verbeterde gesondheidsorg; en verseker dat gehalte-onderwys toeganklik is vir almal, veral in agtergeblewe gebiede (verdeel hulpbronne bv. regverdig onder onderwysinstellings om verskille te verminder; fokus op vaardigheidsontwikkeling en beroepsopleiding om mense beter vir die arbeidsmark voor te berei sodat indiensneming kan verbeter; en stimuleer entrepreneuriese denke en geleenthede).

So 'n geïntegreerde en veelvlakkige benadering tot groei – d.w.s. inklusiewe groei en nie net BBP-groei nie – wat armoede aanpak, 'n wye verspreiding van voordele verseker, sowel as billikheid en sosiale geregtigheid bevorder, is 'n basiese vereiste vir die bou van 'n meer volhoubare ekonomiese toekoms vir almal. Die stimulering van groei deur herverdeling, waar welvaart en inkomste meer regverdig oor die samelewing versprei word, sal ongelykheid verminder en

die koopkrag van laer-inkomste-groepe verhoog, wat daartoe sal lei dat algehele ekonomiese groei gestimuleer word, insluitend BBP-groei. Die proses om dit in werking te stel moet egter organies wees en nie geforseer nie. Dit is juis hiermee dat die klemverskuiwing na inklusiewe groei help. Die regte klimaat word geskep.

'n Sleutelvereiste vir die bereiking van inklusiewe groei is 'n herverdeling van sosiale beleggings, waar beleggingsvlakke verhoog en die samestelling daarvan verskuif word na spesifieke areas (bv. Spesiale Ekonomiese Sones) waar dit die produktiefste sal wees (Morrison 2023). Die kern van 'n inklusiewegroei-strategie moet wees om hulpbronne te herverdeel om die uitbreiding van werk en produktiwiteit onder mense wat gemarginaliseer word, te fasiliteer. Dit kan selfs 'n herleiding van beleggings insluit om die inkomste van die armes te verhoog en verbruik te herverdeel.

'n Ander vereiste vir inklusiewe groei is voordeelverdeling, beide as 'n uitkoms en as 'n groei-stimulant. Die mate waartoe groei die inkomste van armes vinniger laat styg as dié van ryk mense en die mate waartoe ongelykheid verminder, is 'n direkte aanduiding van die voordeelverdeling. Omdat voordeelverdeling 'n meer volhoubare gebruik van hulpbronne moontlik maak, lei dit tot gedeelde welvaart, wat gewoonlik gemeet word as die geannualiseerde groei-koers in gemiddelde verbruikersbesteding of die inkomste per capita van die armste 40% (die onderste 40%) van 'n land se bevolking (Wêreldbank 2019). Deur die betrokkenheid van die samelewing by voordeelverdeling te verhoog, is sosiale samehorigheid en kapasiteitsbou van kardinale belang om hul vermoë te verbeter om sodanige voordele ten volle te ontvang/benut. Dit is essensieel vir beide die volhoubaarheid van 'n inklusiewegroei-proses en die bou van 'n klimaat van politieke stabiliteit en sosiale kohesie, wat fundamenteel is tot volhoubare gedeelde groei.

Derhalwe word die mate waartoe groei inklusief is, grootliks bepaal deur die mate waartoe huishoudelike verbruik of inkomstegroei onder die armste bevolking in verhouding tot die hele bevolking toeneem (Wêreldbank 2024). 'n Laaste faset wat deel hiervan uitmaak en wat integraal is tot 'n inklusiewegroei-raamwerk, is groen groei. In groengroei-prosesse word 'n gegewe hulpbron vir so lank as moontlik as't ware aan die lewe gehou, wat die omgewing en die mense bevoordeel (bv. gesondheid, volhoubare lewe en nuwe werksgeleenthede). Hulpbronne word volhoubaar geoptimaliseer en ekologiese agteruitgang word geminimaliseer. Dit behels die ontwerp van produkte, prosesse en dienste om die gebruik van hulpbronne te maksimeer; en wanneer sulke hulpbronne die einde van hul lewensduur bereik, word hulle hergebruik, herstel of hervervaardig vir ander vorme van produksie.

Hierdie sirkulasiebeginsel is onontbeerlik vir inklusiewe groei, aangesien dit in alle soorte groeidrywers ingesluit moet wees, insluitend energie, vervoer en konstruksie (Cañequé en Hart 2019). Groen groei integreer ekonomiese en omgewingsbeleid om 'n balans tussen ekonomiese vooruitgang en ekologiese bewaring te bereik. Die vergroening van die groeiproses vereis dat die regering, die privaatsektor en gemeenskappe saamwerk aan sleutelinisiatiewe wat nodig is om nuwe areas van groeipotensiaal te ontsluit. Deur ekonomiese en omgewingsdoelwitte te integreer, word groei inklusief, volhoubaar en selfs meer innoverend.

4. Hoe bevorder inklusiewe groei 'n inklusiewe ekonomie?

Waarskynlik die belangrikste gebied waarop inklusiewe groei 'n bydrae tot die skep van 'n inklusiewe ekonomie maak, is om werklike ekonomiese vooruitgang te verseker. Een manier is met behulp van 'n netto groeikoers. Ten spyte van goeie navorsing oor die tekortkominge van BBP per capita in die meting van ware ekonomiese vooruitgang (sien Douthwaite, 1992 en Dietz en O'Neill, 2013), probeer inklusiewe groei om die netto effek van groei in 'n ekonomie te bepaal deur: (i) die verhouding tussen groei en enige aspek van ekonomiese inklusiwiteit te beoordeel; (ii) maatreëls te identifiseer om te bepaal of 'n groeiperiode inklusief was ingevolge die groeiproses; en (iii) diagnostiese instrumente te ontwikkel om 'n land se vordering met inklusiewe groei konsekwent en vergelykbaar te beoordeel. Deur 'n meer holistiese prentjie van menslike ekonomiese vooruitgang te verskaf, meet 'n netto groeikoers die werklike groei van 'n ekonomie wanneer omgewings- en sosiale koste afgetrek is (Van Niekerk 2022). 'n Netto BBP sou dus al die uitgawes van BBP insluit (verbruikersbesteding (C), belegging (I), regeringsbesteding (G) en netto uitvoere (Xn, d.w.s. uitvoere minus invoere)) minus negatiewe omgewingsimpak (g) en minus die sosiale koste⁵ van groei (s). Dit kan as volg saamgevat word:

$$\text{Netto BBP} = C + I + G + X_n - g - s$$

'n Ander manier waarop inklusiewe groei 'n inklusiewe ekonomie bevorder, is deur te verseker dat die voordele van ekonomiese vooruitgang billik oor alle sektore van die samelewing versprei word, wat lei tot breë welvaart en verminderde ongelykheid. Meer spesifiek kan dit gedoen word deur (Ofori en Asongu 2021):

- Werkskepping en indiensneming: Deur te fokus op die skep van gehaltewerksgeleenthede oor verskeie sektore, verskaf inklusiewe groei indiensnemingsgeleenthede vir 'n diverse groep mense. Dit help om werkloosheid en onderindiensname te verminder, veral onder gemarginaliseerde en kwesbare groepe.
- Toegang tot onderwys en vaardigheidsontwikkeling: Inklusiewegroei-beleide prioriteer onderwys en vaardigheidsontwikkeling vir almal, wat verseker dat elkeen die kans het om die kennis en vermoëns aan te leer wat nodig is om aan die ekonomie deel te neem. Dit lei tot 'n meer bekwame en aanpasbare arbeidsmag, wat die algehele ekonomiese produktiwiteit verhoog.
- Finansiële insluiting: Verseker toegang tot bankdienste, krediet en ander finansiële dienste vir alle individue, veral dié in onderbediende gebiede. Dit stel meer mense in staat om in besighede te belê, vir die toekoms te spaar en finansiële risiko's te bestuur, wat bydra tot breër ekonomiese deelname.
- Infrastruktuurontwikkeling: Beleggings in infrastruktuur wat alle streke, insluitend landelike en onderontwikkelde gebiede, bereik en help om ekonomiese gapings te oorbrug. Veral verbeterde vervoer-, kommunikasie- en energie-infrastruktuur maak meer billike toegang tot markte, werksgeleenthede en dienste moontlik.
- Vaardigheidsontwikkeling en deelname: Inklusiewe groei moedig die deelname van alle individue aan ekonomiese besluitnemingsprosesse aan. Dit sluit die betrokkenheid van diverse groepe in beleidsformulering en implementering in, om te verseker dat hul stemme en behoeftes in ag geneem word.

- Omgewingsvolhoubaarheid: Inklusiewe groei neem ook beginsels van volhoubare ontwikkeling in ag deur te verseker dat ekonomiese aktiwiteite nie die omgewing benadeel nie. Deur natuurlike hulpbronne te beskerm en groen tegnologie te bevorder, ondersteun inklusiewe groei langtermyn- ekonomiese volhoubaarheid.
- Gesondheid en welstand: Verseker toegang tot gesondheidsorg en die verbetering van openbare gesondheidsuitkomst sodat dit kan bydra tot 'n meer produktiewe en sterk arbeidsmag. Gesonde individue is beter daartoe in staat om deel te neem aan, en by te dra tot, die ekonomie.

Die toegevoegde waarde van inklusiewe groei in 'n ekonomie is hoe dit help om die grond-oorsake van ekonomiese ongelykheid en hindernisse vir geleenthede tot deelname aan te pak sodat almal voordeel kan trek uit ekonomiese aktiwiteite. So help dit om 'n meer billike, veerkragtige en volhoubare ekonomiese stelsel waar welvaart op 'n breë basis gedeel word, te skep.

5. Gevolgtrekking

Verantwoordelike bestuur van die “globale huishouding” vereis groter inklusiwiteit (*oikonomos*-beginsels): (i) ekonomiese groei moet voordele vir elke deel van die samelewing meebring; en (ii) maniere moet gevind word om meer mense by produktiewe aktiwiteite in te sluit om die inkomste van arm en uitgeslote groepe te verhoog en lewenstandaarde te verbeter. Beide die historiese trajek en die teoretiese evolusie van ekonomieë wys op die noodsaaklike element van inklusiwiteit om volhoubaarheid te verseker (Van Niekerk 2019). Die prioritisering van kollektiewe welstand word dus 'n balanseerfaktor in die ekonomie. Die ontwikkeling van 'n teoretiese raamwerk vir 'n inklusiewe ekonomie is nodig om die elemente te verstaan wat nodig is om 'n meer gebalanseerde benadering tot die ekonomie te konstrueer. So bied inklusiewe ekonomiese teorie 'n alternatiewe raamwerk vir heersende ekonomiese mislukkinge.

Die inklusiewe teoretiese raamwerk wat in hierdie artikel saamgestel is, bied 'n sambreel van aanvullende teorieë, wat idealistiese en realistiese neoklassieke teorieë kombineer, tesame met neorealisme op 'n gepaste manier. Hierdie kombinasie van aanvullende paradigmas verskaf 'n akkurater identifisering van die kousale effekte van verskillende ekonomiese aksies en bied 'n wyer reeks konstruktiewe beleidsopsies as slegs 'n enkele paradigma. Dit integreer beleide wat op spesifieke kwessies fokus met die drie paradigmas op 'n gewenste manier vir beter volhoubare resultate. Beleide wat byvoorbeeld groei bevorder, sal in staat wees om welstand in te sluit. Op 'n unieke manier het inklusiewe ekonomiese teorie die vermoë om ruimte te skep vir die balansering van teenoorgestelde soos kollektiewe welstand en individuele belang (die klassieke groei-model) deur middel van inklusiewe groei; en kompetisie en samewerking deur middel van gedeelde verantwoordelikheid.

Soos ekonomie as 'n wetenskap al meer tegnies word, neem die behoefte aan meer vermenslikte oplossings toe om 'n beter begrip te ontwikkel en dit beter te kan bestuur, gegewe die sosiale dinamika van ekonomieë, wat beide individuele en kollektiewe behoeftes insluit. Dit sal meer gesofistikeerde en omvattende ontleding vereis oor hoe om welstand in 'n holistiese konteks te optimaliseer om hoër (en wyer) vlakke van bevrediging in die ekonomie te genereer. Insluiting bring groter gelykheid van toestande (Fioramonti 2017). Die inklusiewe ekonomiese raamwerk inkorporeer die balans tussen streng teoretiese analise en realistiese menslike oplossings. Dit interpreteer en verreken ook die onderlinge verband tussen objektiewe en

subjektiewe faktore, gekombineer met 'n werkende ekonomie waar gedeelde belange die hoofrol speel in daaglikse ekonomiese besluitneming en beleidmaking, en wat noodsaaklik is vir ware vooruitgang.

Op 'n holistiese wyse bied inklusiewe ekonomiese teorie ten minste 'n begin vir ekonomiese modellering gebaseer op gedeelde belange – wat mensgesentreerd is, nie geldgesentreerd nie. Die tegnologiese innovasie van die 21ste eeu (4IR) bring heeltemal nuwe ekonomiese denke en metodes na vore waarby ekonomiese teorie moet aanpas (Schwab 2021). Denke word meer holisties en integrasie-georiënteerd, wat dus inklusiewe ekonomiese modelle noodsaak vir 'n samewerkende ekonomie wat inklusiewe groei kan genereer. Alhoewel die SDG's die regte rigting aandui, is dieper strukturele en sistemiese verandering in die ekonomie nodig. So 'n oorgang is presies wat 'n inklusiewe ekonomie verteenwoordig.

Een van die konkrete wyses waarop hierdie nuwe ekonomiese denke uitdrukking vind, is die prioritisering van inklusiewe groei. Die beweeg na inklusiewe groei is nie bloot 'n nuwe of interessante idee nie; dit hou direk verband met die eksistensiële uitdaging wat die mensdom in die gesig staar. In 'n wêreld van beperkte hulpbronne en eskalerende verbruik en produksie beteken 'n voortsetting van die status quo net een ding: selfvernietiging. Daarbenewens het ongelukheid 'n ewe gevaarlike eksistensiële bedreiging geword, aangesien dit die ontwikkelingsuitdaging van ons tyd bly (Leibbrandt 2021). Dit is daarom van kritieke belang om te verstaan dat inklusiewe groei, in werklikheid, deel vorm van 'n intuïtiewe globale ekonomiese ingrypingstrategie – iets wat die mensdom weet hy dringend in werking moet stel. Inklusiewe groei beteken 'n evolusionêre verandering aan die groeiproses, maar met spesifieke doelwitte en doelbewuste prosesse om sigbare transformasie van die ekonomie te verseker. So bou dit 'n inklusiewe ekonomie.

Die uitdaging is om die tipe groei wat die wêreld tot nou toe nagestreef het, te verander, terwyl die groeivoordele – veral die oorspoelvoordele van ontwikkelde ekonomieë na die ontwikkelende lande – steeds behou word. 'n Sleutelvraag is: Wat maak groei inklusief? Dit is, ter opsomming, wanneer hierdie verbeterings waargeneem word:

- 'n Toename in produktiewe werkseleenthede (d.w.s. 'n toename in beide arbeidsabsorpsie en arbeidsproduktiwiteit).
- Bydraers tot ekonomiese groei sluit verskeie bevolkingsgroepe en verskeie sektore van die ekonomie in (d.w.s. daar is ekonomiese diversifikasie).
- Nie-diskriminerende toegang tot markte en hulpbronne word vir persone (veral die gemarginaliseerdes of dié wat uitgesluit is) en regsterteite gefasiliteer.
- 'n Regverdiiger reguleringsomgewing wat almal bevoordeel, sowel as omgewingsvriendelike regulering, is van toepassing.
- Primêre ekonomiese groeibronne word deur die mark-ekonomiese stelsel verskaf, terwyl die rol van die regering geheroriënteer word om 'n sleutelrol in 'n meer doeltreffende ondersteunende konteks te speel.
- Werklike ekonomiese groei vind plaas, eerder as net inkomsteherverdeling tussen bevolkingsgroepe om armoede op die kort termyn te verlig.
- Groeikoerse is langtermynvolhoubaar, terwyl armoede en ongelukheid geleidelik afneem.

Hierdie merkers sluit al drie komponente van inklusiewe groei in: pro-arm groei (groei wat benadeelde groepe relatief meer bevoordeel as ander); breë-gebaseerde groei (nie-diskriminerende deelname); en gedeelde groei (die vrugte van groei word op so 'n manier gedeel dat dit armoede uitfiltreer en ongelykheid verminder). Die essensie van inklusiewe groei is 'n kombinasie van versnellende groei tesame met die ekonomie wat op so 'n wyse groter word dat dit meer gelyke speelgrond vir beleggings skep wat tot 'n toename in produktiewe werksgeleenthede lei (Van Niekerk 2022). Dan, selfs al groei ekonomieë nie so veel in die tradisionele (BBP) sin nie, sal mense se welstand toeneem namate nuwe ekonomiese waarde geskep word, dikwels buite die beperkinge van die mark (bv. deur herwinning of opgradering). Dit is waar inklusiewe ontwikkeling, gefokus op kollektiewe welstand, alternatiewe maniere ontwikkel om rykdom en nuwe ekonomiese roetes te genereer op grond van selfvolhoubare stelsels (bv. 'n sirkulêre ekonomie), ter aanvulling van inklusiewe groei.

Een voorbeeld hiervan is impakinvestering, wat fokus op ESG (omgewings-, sosiale en bestuurskwessies). In beginsel prioritiseer dit omgewingskwessies, sosiale kwessies en korporatiewe bestuur op so 'n wyse dat dit 'n beduidende bydrae tot langtermynwaardetoevoeging in die ekonomie lewer. ESG-praktyke help organisasies om risiko's te bestuur, hul reputasie te verbeter en aan die verwagtinge van belanghebbendes te voldoen, wat weer lei tot volhoubare besigheidsukses en beter toegang tot kapitaal. Deur hul operasies in lyn met breër sosiale en omgewingsdoelwitte te bring, help impakinvestering besighede om veerkragtigheid te bevorder en inklusiewe groei te genereer.

Met ESG, wat meer veelseggend as korporatiewe sosiale verantwoordelikheid is, was daar 'n beduidende groei in globale volhoubare beleggingsbates tussen 2012 en 2020, met batewaarde-groei van \$13,6 triljoen tot \$35,3 triljoen (Lin 2022). Volgens 'n PWC-verslag was ESG-bates se markwaarde in 2021 meer as \$18,4 triljoen werd in beleggings, met 'n verwagte groei van 12,9% tot 2026 (PWC 2022). Ten spyte van kritiek, is sulke verantwoordelike beleggingstrategieë van groot waarde om klimaatsverandering aan te pak en geleenthede te skep vir produktiewe insluiting.

Groei sal nie inklusief wees tensy dit inklusief gemaák word nie. Die privaatsektor, regering en burgerlike samelewing het noodsaaklike rolle om te speel. Hulle moet leiding gee deur samewerking. Konvensionele (BBP-) groei alleen is nie in staat om armoede en ongelykheid volhoubaar te verminder en werksgeleenthede te verhoog nie (Ranieri en Ramos 2013). Onbuigsame beleidsprioriteit is die heroriëntering van groeipatrone om werkskeppings-intensief te word. Die inklusiewegroei-pad vereis dat daar wegbeweeg word van die blinde soeke na kortsigtige vervulling, maklik-bekombare skuld en oormatige winsbejag. Op die vraag of die ekonomie in wese oor geld of oor mense gaan, sou ek voorstel: dit gaan oor albei, maar maak seker mense word bo geld geprioritiseer.

Inklusiewe groei ontwig, op 'n positiewe manier, superkapitalisme en dit herlei die fokus weg van sosialistiese ekonomiese alternatiewe. 'n Inklusiewe ekonomie bring 'n herbelyning in die masjinerie van die ekonomie deur menslike waardigheid en kollektiewe welstand sentraal in die groeiproses te plaas. Dit is die betekenisvolheid van 'n inklusiewe ekonomie in 'n tyd waarin nuwe modelle vir wáre ekonomiese vooruitgang desperaat gesoek word.

Bibliografie

- Agarwal, R. 2024. What is inclusive growth? Internasionale Monetêre Fonds. <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2024/03/B2B-what-is-inclusive-growth-Ruchir-Agarwal> (12 September 2025 geraadpleeg).
- Cañeque, F. en S. Hart. 2019. *The green leap to an inclusive economy*. Londen: Routledge.
- Commission on Growth and Development (CGD). 2008. *Growth report: Strategies for sustained growth and inclusive development*. Washington: Wêreldbank.
- Coulthard, S., D. Johnson en A. McGregor. 2011. Poverty, sustainability and human wellbeing. *Global Environmental Change*, 21(2):453–63.
- Dabbous, A. en A. Tarhini. 2021. Does sharing economy promote sustainable economic development and energy efficiency? Evidence from OECD countries. *Journal of Innovation and Knowledge*, 6(1):58–68.
- Daly, H. en J. Cobb. 1990. *For the common good: Redirecting the economy towards community, the environment and a sustainable future*. Londen: Green Print.
- Dietz, R. en D. O'Neill. 2013. *Enough is enough: Building a sustainable economy in a world of finite resources*. Londen: Routledge.
- Dörffel, C. en S. Schuhmann. 2022. What is inclusive development? Introducing the Multidimensional Inclusiveness Index. *Social Indicators Research*, 162:1117–48.
- Douthwaite, R. 1992. *The growth illusion: How economic growth has enriched the few, impoverished the many, and endangered the planet*. Devon: Green Books.
- Engler, S. en D. Weisstanner. 2021. The threat of social decline: Income inequality and radical right support. *Journal of European Public Policy*, 28(2):153–73.
- Ferguson, K. 2006. Social capital and children's wellbeing: A critical synthesis of the international social capital literature. *International Journal of Social Welfare*, 15(1):2–18.
- Fioramonti, L. 2017. *Wellbeing economy: Success in a world without growth*. Johannesburg: Pan Macmillan.
- Fourie, F. 2014. How inclusive is economic growth in South Africa? *Econ3x3*, September:1–8.
- FSD Africa. 2024. New research suggests Africa's Green Economy could create more than 3 million direct jobs by 2030. <https://fsdafrica.org/press-release/new-research-suggests-africas-green-economy-could-create-more-than-3-million-direct-jobs-by-2030> (12 September 2025 geraadpleeg).
- Gigerenzer, G. en R. Selten. 2002. *Bounded rationality: The adaptive tool box*. Cambridge, MA: The MIT Press.

- Global Footprint Network. 2024. Earth Overshoot Day 2024 – Press release. <https://overshoot.footprintnetwork.org/how-many-earths-or-countries-do-we-need> (12 September 2025 geraadpleeg).
- Hornblower, S. 1949. *Oxford classical dictionary*. Oxford: Oxford University Press.
- Ianchovichina, E. en S. Lundstrom. 2009. Inclusive growth analytics: Framework and application. *World Bank Policy Research Working Paper*, 4851:1–42.
- Klasen, S. 2010. Measuring and monitoring inclusive growth: Multiple definitions, open questions, and some constructive proposals. *Sustainable Development Working Paper*, 12:1–16.
- Leibbrandt, M. 2021. The human tragedy of South Africa's inequality. *New Frame*, 17. <https://allafrica.com/stories/202105200926.html> (12 September 2025 geraadpleeg).
- Lin, L. 2022. Venture capital in the rise of sustainable investment. *European Business Organization Law Review*, 23:187–216.
- McCloskey, D. 2007. *The bourgeois virtues: Ethics for an age of commerce*. Chicago: University of Chicago Press.
- Meibauer, G., L. Desmaele, T. Onea, N. Kitchen, M. Foulon, A. Reichwein en J. Sterling-Folker. 2021. Rethinking neoclassical realism at theory's end. *International Studies Review*, 23(1):268–95.
- Morrison, W. 2023. Redistribution and investment. *Working paper at Columbia University*, 1–82.
- Murawski, S. 2013. Towards an inclusive economy. *The Broker*. <https://www.thebrokeronline.eu/article/towards-an-inclusive-economy-d59>.
- Ofori, I.K. en S.A. Asongu. 2021. Foreign direct investment, governance and inclusive growth in sub-Saharan Africa. *EXCAS Working Paper*, 21/038:1–35.
- Pionnier, P. 2024. Towards more inclusive growth. *OECD Economic Surveys: Hungary*, 82–98.
- PWC. 2022. ESG-focused institutional investment seen soaring 84% to US\$33.9 trillion in 2026, making up 21.5% of assets under management. <https://www.pwc.com/gx/en/news-room/press-releases/2022/awm-revolution-2022-report.html> (12 September 2025 geraadpleeg).
- Ranieri, R. en Ramos, R. 2013. Inclusive growth: Building a concept. *International Policy Centre for Inclusive Growth working paper*, 104:1–25.
- Raworth, K. 2017. *Doughnut economics: Seven ways to think like a 21st-century economist*. Vermont: Chelsea Green Publishing.
- Rosefielde, S. en R. Pfouts. 2015. *Inclusive economic theory*. Singapoer: World Scientific.

Satell, G. 2015. The access economy. <https://www.digitaltonto.com/2015/the-access-economy> (12 September 2025 geraadpleeg).

Schenk, H. 2024. 'Groen-ekonomie' kan werk vir tot 275 000 mense skep, maar dit gaan fyntrap verg. Netwerk24. <https://www.netwerk24.com/netwerk24/sake/ekonomie/groen-ekonomie-kan-werk-vir-tot-275-000-mense-skep-maar-dit-gaan-fyntrap-verg-20240807> (12 September 2025 geraadpleeg).

Schumacher, E.F. 1974. *Small is beautiful*. Londen: Blond en Briggs.

Schwab, K. 2021. *Stakeholder capitalism: A global economy that works for progress, people and planet*. New Jersey: John Wiley en Sons Inc.

Shukla, S. 2023. Neo realist – Neo liberal debate and globalization. *Political Discourse*, 9(1):64–77.

Stiglitz, J. 2006. *Making globalization work*. New York: WW Norton.

Un-chan, C. 2014. *Shared growth: A choice for the future*. Washington: Wêreldbank.

Van Niekerk, A.J. 2019. A conceptual framework for inclusive economics. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 22(1):1–9.

—. 2022. *The inclusive economy: Criteria, principles and ubuntu*. Johannesburg: UJ Press.

Verenigde Nasies. 2010. *The real wealth of nations: Pathways to human development. Human development report 2010*. New York: United Nations.

—. 2024. *SDG progress report 2024*. United Nations: New York.

Wêreldbank. 2019. *Benefit sharing at scale: Good practices for results-based land use programs*. Washington: Wêreldbank.

White, H. en E. Anderson. 2001. Growth versus distribution: Does the pattern of growth matter? *Development Policy Review*, 19(3):267–289.

—. 2024. Shared prosperity: Monitoring inclusive growth. <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/global-database-of-shared-prosperity> (12 September 2025 geraadpleeg).

Eindnotas

¹ *Satisficing* beteken om 'n bevredigende oplossing te soek, nie noodwendig die optimale een nie, aangesien dit dalk onrealisties mag wees.

² *Chrematistiek* verwys na die praktyk van rykdomsopbou en die manipulasie van hulpbronne vir persoonlike gewin.

³ Werklike ekonomiese vooruitgang is die netto effek van wanneer negatiewe eksternaliteite (bv. sosiale en omgewingskoste) afgetrek word van groei in BBP, en die byvoeging van positiewe eksternaliteite wat nie deur BBP gemeet word nie.

⁴ Die *common good* verwys na voordele of bates wat alle lede van 'n gemeenskap of samelewing bevoordeel. Dit beklemtoon die belangrikheid van kollektiewe welstand bo individuele belange, gebalanseer met individuele regte en kollektiewe verantwoordelikhede. Die regte toestande word geskep wat aan lede van 'n groep toegang tot hulpbronne gee. Dit sluit terme in soos gemeenskaplike welvaart, openbare voordeel en algemene welstand.

⁵ Tipes sosiale koste: behuisingstekorte/ontwrigtings, gesondheidsprobleme, arbeidsuitbuiting, misdaad (versteur sosiale kohesie), gesinsverbokkeling, onderindiensname, beperkte sosiale mobiliteit en kulturele/etiese kwessies.